

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *K. A.*

Cím: *A régi Pest érdekességei*

Forrás: *Pesti Napló*

Bp.
(Hely)

1921 75
(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy

708

Hely

Főv. lap.

Idő

"1921"

Személy

A régi Pest érdekességei

Látogatás a Fővárosi Múzeumban

(Saját tudósítónktól.) A Stefánia-ut elején, alig köbhajtásnyira Rudolf trónörökös patinás szobrától, egy tarka majolikadiszes, renaissance-stilű, hosszukás csarnok szinesedik ki a májusi Városliget zöld lombornyöje mögül: a Fővárosi Múzeum. Nem utolsó érdekessége, hogy szinte úgy kell felfedezni a pesti közönség előtt, mint valami rejtett kuriózumot, annyira kevésbé ismert. Pedig már vagy husz esztendeje ott áll s tágas termekben a főváros történetére vonatkozó értékes képek, szobrok, tervek, modellek, becses klenódiumpok egész garmadáját halmozták fel szakavatott kezek.

Hosszabb kényszer-szünetelés után vasárnap-tól kezdve újra megnyitja kapuit a nagyközönség előtt s gazdag, színes anyagát, amely legutóbb csak a kutatók számára volt hozzáférhető, feltárja mindenkinnek, aki nem restel egy délelőtti kirándulást a ligetbe.

A kiugró főbejárat előtt öreg, málladozó kő-prosznának állanak őrt, rozoga Muzsák békés társaságban. Az oroszának a Várkertbazar feljáromól kerültek ide s Feszl művei, míg a Muzsák valamikor a Gizella-téri német-színház homlokzatát díszítették. Holmi rovátkás, óriási malomkövek darabjaira emlékeztető tömbök támaszkodnak a lépcső oldalához: a régi piarista-rendház erkélytartói.

Az üveges ajtó zárva van, de az ablakon egy utbaigazító cédulácska porosodik:

A villanycsengő nem szól, tessék a drótot meghuzni!

S csakugyan, az ajtó szélén egy ravasz kis drótszál kunkorog kifelé. Megrántom, mire érces harangzendülés zug át a csarnokon. Az ajtó kinyílik s pár perc múlva már barátságos beszélgetésbe merülve járom végig a szellős termeket Schindel-

mann Ferenc igazgatóval, aki bekötelező készséggel kalauzol az érdekesnél érdekesebb ritkaságok között.

— Vasárnap nyílik meg a Múzeum — mondja mentegetőzve —, most még nagyban takarítanak. Sajnos, nagyon sok értékes anyagunk helyszükemiatt depóban rejtőzik. A Benczur-gyűjtemény sem teljes, jórésze a Benczur-kiállításon van. De így is szép és becses darabok kerülnek a közönség elé.

Mindjárt abban a teremben, ahol éppen jártunk, szembeötlik a legrégibb festmény, amely Pest-Budát ábrázolja: Szentgyörgyi képe, 1820-ból. Közéleiben Ligeti Antal, Telepi Károly pesti vedutái s Niessen A., egy meglehetősen ismeretlen német festő panorámaszerű képe: a pesti Duna-menti város 1860-ban. Friss, könnyű, világos színeivel szinte valami modern festmény impresszióját kelti. Itt van a híres Hatvani-kapu képe is s a régi Pest sok más érdekes utcarészlete. Két legrégibb portrajtja a Múzeumnak: Kaunitz és valószínűleg Savojai Eugén képe, míg a legrégibb metszet 1493-ból való. Ez a színes fametszet, Budavár és a város távlati képe, Schedel nürnbergi krónikájából.

Legtöbb nézője azonban mégis annak a gipszmodellnek lesz, amely a régi Belváros egy részletét varázsolja elénk színes miniatűrben, a Kalaszerház utcától a Városház-térig. (Ennek helyén ma a farsangi parancsnokság épülete és a Klotild-palota áll.) Olyan az egész, mint a Gulliver törpeinek városának. Kicsi kék, zöld, szürke, sárga házak, szűk utcák apró boltok, fölöttük ott van a hajdani cégtábla is a híres „Csiga“-vendéglő, amelynek bolthajtás alacsony vendégszobájában annyi kedélyes est voltott **Vörösmarty, a negyvenes évek íróinak tá-**

saságában. A Lipót-utca és a Duna-utca sarkán sárgállik a Laczkovics-ház. Valamikor Martinovics és társai tartották itt titkos gyűléseiket. A Városház-tér sarkán látjuk a „Török császár“-t, Pest legrégibb kávéházát, a Lipót- és Kalap-utca sarkán pedig a „pléhkalapos“ házat. Háromszögletű pléhkalap lógott a sarkán, arról nevezték el az egész utcát. Odább, egy nagy asztalon komorlik a hírhedt *Neugebäude* mintája, piszkos, patkány-szürke falaival, sivár négyszögével.

Csak futó pillantást vetve megyünk végig a szabadságharcra vonatkozó ereklyék gyűjteményén. Annyi a látnivaló, hogy szinte kifogyunk az időből. Martinovics szabadságfája, régi táncrendek, városi pecsétnyomók, az első magyarországi lövésverseny, a két Clark arcképe, — Barabás finom akvarellje mind a kettő — az épülő lánchíd, az első dunai gőzhajó, József nádor arcképe, budai basák turbános díszben, egy régi Szent Flórián-szobor a pesti városfalból, Mátyás király palotájának faragott márványdiszei, láncozott golyók, egy állatmészt feltűntető budai empire-kályha, biedermeier zongorák pesti mesterektől, zenélő órák, — de ki győzné ezt a száraz felsorolást? Az egyik üvegszekrényben az újságok őskorából való röpcédulák közül nagybetűs cím kiabál:

Rettenetes példátlan Gyilkosságnak Leírása, amely 8-ik september virradtán 1833. szabad királi Pest Városában elkövetődött.

A szövegrész egy Schiller-vers prózai fordításával kezdődik, mellette pedig színes kép mutatja be az elfogott gyilkost, két szuronyos katonaközött. Ugyanebben a szekrényben van egy kedves újvári köszöntő cédula is, — gondolom 1840-ből, — amelyen a pesti lámpagyújtogatók kasszá dőcögő költészete szólal meg a következőképp:

*Igy majd mi is elhatadunk
Az életnek kapuián:*

*Sarkról sarkra ballagunk,
Lámpákat gyújtogatván.
S mint így folyvást kerülünk:
Ajándéknak örülünk!*

Föl nem épült házak tervrajzaiból is van egy teremre való gyűjteménye a múzeumnak. Azt hiszem, az utóbbi pár esztendő folyamán ezt lehetett volna a legkönnyebben gyarapítani. A föl nem épült házak sora nagyon megszaporodott hat-hét év óta Pesten, nem nagy örömeire sem az építészeknek, sem a lakóknak.

Mikor kijövök, a melegen hulló déli napsugárban szívárványosan táncol előttem a sok, százados emlék, a régi Pest meséje, nosztalgiát ébresztő, gyöngyházszin fátyola a messzi múltnak, amelyet ma már csak múzeumok hűvös csendessége őriz.

K. A.